

УДК 378.046.4:614.253

ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ЦИКЛІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ЗА ФАХОМ «ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА – СІМЕЙНА МЕДИЦИНА» ЗА ОЧНО-ЗАОЧНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Проф. О. М. Хвисюк, проф. В. Г. Марченко, доц. В. В. Жеребкін, проф. І. А. Жадан,
проф. О. В. Грищенко, проф. К. І. Бодня, проф. І. А. Соболева, проф. О. І. Сергієнко

Харківська медична академія післядипломної освіти

Викладено досвід проведення циклів спеціалізації за фахом «загальна практика — сімейна медицина» за очно-заочною формою навчання.

Ключові слова: цикл спеціалізації, загальна практика — сімейна медицина, очно-заочна форма навчання.

ОПЫТ ПРОВЕДЕНИЯ ЦИКЛОВ СПЕЦИАЛИЗАЦИИ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ОБЩАЯ ПРАКТИКА — СЕМЕЙНАЯ МЕДИЦИНА» В ОЧНО-ЗАОЧНОЙ ФОРМЕ ОБУЧЕНИЯ

Проф. А. Н. Хвисюк, проф. В. Г. Марченко,
доц. В. В. Жеребкин, проф. И. А. Жадан,
проф. О. В. Грищенко, проф. Е. И. Бодня,
проф. И. А. Соболева, проф. Е. И. Сергиенко

Изложен опыт проведения циклов специализации по специальности «общая практика — семейная медицина» в очно-заочной форме обучения.

Ключевые слова: цикл специализации, общая практика — семейная медицина, очно-заочная форма обучения.

EXPERIENCE OF ORGANIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS OF THE FAMILY PHYSICIANS IN THE FORM OF PART-TIME TRAINING

O. M. Khvysiuk, V. G. Marchenko, V. V. Zherebkin,
I. A. Zhadan, O. V. Hryshchenko, K. I. Bodnya,
I. A. Soboleva, O. I. Sergienko

In the article is expounded the features of the educational process of the family physicians in the form of part-time training.

Key words: specialization course, general practice — domestic medicine, intramural and extramural education.

На виконання Національного плану дій щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентна економіка, ефективна держава», затвердженого Указом Президента України від 27.04.2011 № 504, починаючи з 2012 р. у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації та закладах післядипломної освіти запроваджені цикли спеціалізації з фаху «загальна практика — сімейна медицина» для підготовки (підвищення кваліфікації) лікарів-спеціалістів реорганізованих закладів охорони здоров'я (лікарів-педіатрів дільничних та лікарів-терапевтів дільничних).

Програма, затверджена МОЗ України, передбачає навчання за очно-заочною формою з використанням дистанційних методів підготовки, у тому числі через мережу Інтернет [1, 2, 3].

Тривалість очного циклу спеціалізації для значеного контингенту осіб скорочено з шести до чотирьох місяців, два місяці навчання лікарів-спеціалістів здійснюються без відриву від виробництва (заочно) з використанням дистанційних методів.

Загальна тривалість очного та заочного циклів навчання становить шість місяців.

Програму навчання розроблено фахівцями Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика, Харківської медичної академії післядипломної освіти, Львівського національного медичного університету ім. Д. Галицького, Донецького національного медичного університету ім. М. Горького.

Департаментом кадрової політики, освіти, науки та запобігання корупції МОЗ України 06.06.2012 було затверджено Примірне положення про підготовку на циклах спеціалізації лікарів-педіатрів дільничних та лікарів-терапевтів дільничних за спеціальністю «загальна практика — сімейна медицина» за очно-заочною формою навчання.

Відповідно до вказаних нормативних документів у 2012 р. Харківська медична академія післядипломної освіти (ХМАПО) розпочала навчання сімейних лікарів на циклах спеціалізації за очно-заочною формою підготовки. Під час очної частини циклу навчання проводять відповідно до навчального плану та програми циклу спеціалізації за

фахом «загальна практика — сімейна медицина». Слід зупинитися на особливостях системи оволодіння практичними навичками в академії. Вона полягає в такому: по-перше, теоретична підготовка на клінічній базі кафедри — робота з еталонами практичних навичок і у відділеннях клініки; по-друге, навчання в центрі інноваційних технологій за допомогою навчальних відеофільмів, посібників для самостійної роботи, електронних посібників; по-третє, відпрацювання практичних навичок у тренажерних класах академії та обласному тренажерному центрі медицини невідкладних станів; по-четверте, відпрацювання практичних навичок на кафедрі топографічної анатомії та патологічної фізіології; по-п'яте, відпрацювання практичних навичок в амбулаторіях сімейної медицини. Такий підхід допомагає засвоєнню навіть складних практичних навичок, які не завжди доцільно чи можливо відпрацьовувати на пацієнті.

Основною метою навчання на заочній частині циклу спеціалізації є засвоєння професійних практичних навичок і вмінь, вивчення основних особливостей організації роботи сімейного лікаря та підготовка слухача до самостійної роботи в амбулаторії (відділенні) сімейної медицини (АСМ). Виконання навчальної програми на заочній частині досягається практичною лікарською діяльністю слухачів під керівництвом тренерів (лікарів загальної практики—сімейної медицини, які мають відповідний стаж та досвід роботи, достатній рівень теоретичних знань, умінь та практичних навичок відповідно до першої та вищої кваліфікаційної категорії).

Для успішного навчання слухачів на заочній частині циклу за допомогою УОЗ були визначені АСМ та лікарі-тренери з відповідним досвідом та кваліфікаційною категорією. Кожному слухачеві для користування під час навчання в АСМ було підготовано: перелік практичних навичок відповідно до навчального плану та програми циклу спеціалізації за фахом «загальна практика — сімейна медицина», еталони практичних навичок, якими вони керувалися під час їх засвоєння. Кожен слухач отримав завдання написати два реферати — один із внутрішніх хвороб, другий із педіатрії.

За домовленістю з УОЗ було забезпечено технічне оснащення для прослуховування слухачами інтерактивних лекцій (аудиторія з мультимедійним проектором, комп'ютером із підключенням до мережі Інтернет, веб-камерою, мікрофоном, екраном). Один раз на тиждень професори та доценти ХМАПО в дистанційному центрі академії читали лекції online для слухачів, які в обумовлений час збиралися в аудиторії для отримання теоретичних знань із різних дисциплін, що входять до навчального плану та програми циклу спеціалізації за фахом «загальна практика — сімейна медицина».

Після закінчення заочної частини циклу слухачі надали звіт за формою, розробленою навчальною частиною академії та затвердженою навчально-методичною радою ХМАПО. Звіт містить: кількість проведених маніпуляцій згідно з переліком практичних навичок; кількість проконсультованих пацієнтів; теми прослуханих лекцій on line; теми написаних рефератів; участь у санітарно-просвітницькій роботі; підсумки. Підписує звіт слухач, керівник (лікар-тренер), затверджує звіт головний лікар (із печаткою) та завідувач кафедри.

У всьому світі для дистанційної післядипломної освіти використовують міжнародну систему Moodle. Для роботи з цією інформаційною системою викладачі повинні мати відповідні документи, які підтверджують їх кваліфікацію з дистанційного навчання. Адміністрація ХМАПО прийняла рішення про підготовку викладачів академії з цього напрямку, й у 2010–2012 рр. понад 60 викладачів академії пройшли навчання у навчально-методичному комплексі Національного технічного університету «КПІ» МОН України з питань створення навчальних програм у дистанційному форматі й здобули відповідні свідоцтва.

У 2012 р. в академії створено відділ дистанційної освіти. На кожній кафедрі призначені відповідальні за дистанційне навчання — тьютори (ключова фігура в дистанційному навчанні, що відповідає за проведення занять). Проводиться робота з технічного забезпечення дистанційної освіти: створено власний сервер Moodle ХМАПО. Тепер викладачі академії працюють над створенням навчальних матеріалів для дистанційного навчання в інформаційній системі Moodle, тобто відбувається накопичення інформаційних ресурсів для дистанційної освіти. Крім того, сервер використовують для підвищення кваліфікаційного рівня тьюторів.

Під час заочної частини циклу кожен слухач за допомогою свого особистого пароля та логіна у будь-який час зможе зайти до інформаційної бази академії у відповідний розділ навчальної програми й ознайомитися з теоретичним матеріалом. Контроль засвоєння відбувається за допомогою тестування, знову ж таки, у дистанційному режимі. Результати тестування оцінюють викладачі академії, ідентифікуючи слухача за його паролем та логіном.

ВИСНОВКИ

Підготовка за очно-заочною формою навчання дає змогу розширити можливість доступу лікарів до якісної післядипломної освіти, збільшити кількість фахівців, які проходять навчання за програмами післядипломної освіти з одночасним зменшенням витрат на проїзд і проживання, індивідуалізувати процес навчання до потреб, особливостей і можливостей слухачів, забезпечити контроль якості післядипломної освіти, формувати

передумови для опанування слухачами навичок самостійної роботи.

Досвід проведення циклів спеціалізації за фахом «загальна практика — сімейна медицина» за очно-заочною формою навчання засвідчив, що

впровадження новітніх навчальних технологій, до яких належить і дистанційне навчання, потребує значного матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лист МОЗ України від 25.01.2012. № 08.01. — 47/99 у зв'язку з запровадженням циклів спеціалізації за фахом «загальна практика — сімейна медицина» для перепідготовки (підвищення кваліфікації) лікарів-спеціалістів реорганізованих закладів охорони здоров'я (лікарів-педіатрів дільничних та лікарів-терапевтів дільничних) за очно-заочною формою навчання.
2. Примірне положення про підготовку на циклах спеціалізації лікарів-педіатрів дільничних та лікарів-терапевтів дільничних за спеціальністю «загальна практика — сімейна медицина» за очно-заочною формою навчання // Медична інформатика та інженерія. — 2012. — № 2 — С. 71–78.
3. Про удосконалення післядипломної освіти лікарів: Наказ МОЗ України від 10.12.2010 № 1088.